

Täysistunto

Tiistai 23.2.2021 klo 14.00—17.13

9. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaaliturvasta Japanin kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 12/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Pekonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.06 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sosiaaliturvasopimuksen tekeminen Suomen ja Japanin välille on ollut vireillä vuodesta 2010. Neuvottelut saatiin päätökseen loppuvuodesta 2018 ja sopimus allekirjoitettiin Helsingissä syyskuussa 2019.

Sopimus vaikuttaisi Suomen ja Japanin välillä liikkuneiden ja tulevaisuudessa liikkuvien henkilöiden sosiaaliturvaan, erityisesti eläketurvaan. Sopimus kattaa Suomen työeläkejärjestelmän eläkkeet ja Japanin osalta Japanin kansaneläkkeet ja työntekijöiden eläkevakuutusjärjestelmän. Lisäksi sopimusta sovellettaisiin kummankin maan työttömyysvakuutukseen, mutta vain rajallisesti, sillä sopimuksessa on määräyksiä työttömyysvakuutukseen kuulumisesta ja työttömyysvakuutusmaksujen maksamisesta mutta ei etuuksista.

Sopimus turvaisi kummankin maan lainsäädännön alaisuudessa olleiden henkilöiden eläkeoikeudet. Vakuutuskausien yhteenlaskemista koskevien määräysten avulla eläkeoikeus voi syntyä esimerkiksi henkilölle, jolla on eläkevakuutuskausia Japanista mutta ei vanhuuseläkkeen saamiseksi vaadittua kymmentä vuotta Japanin vakuutuskautta. Tällöin Suomen vakuutuskaudet otetaan huomioon vakuutusaikavaatimuksen täyttämiseksi.

Lisäksi sopimusvaltiossa kertyneet eläkkeet maksetaan toisen sopimusvaltion alueella asuvalle henkilölle. Suomen työeläkelainsäädännön mukaan eläke maksetaan eläkkeensaajalle ulkomaille rajoituksetta. Myös Japanin lainsäädännön mukaan eläkkeen maastavienti on pääsääntöisesti mahdollista. Sopimus kuitenkin varmistaa eläkkeen maksamisen sopimusvaltiosta toiseen.

Eläkkeenhakijan asemaan sopimus vaikuttaa asiointia helpottamalla. Eläkkeenhakija jättää hakemuksensa asuinmaan eläkelaitokselle, ja hakemusmenettely hoidetaan viranomaisyhteistyön avulla.

Sopimuksen yleisen lainvalintamääräyksen mukaan työntekijä ja yrittäjät kuuluvat työskentelyvaltionsa lainsäädännön alaisuuteen. Työntekijän ja yrittäjän eläke- ja työttömyys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 13/2021 vp

vakuuttaminen sekä -vakuutusmaksut määräytyvät työskentelyvaltion säännösten mukaisesti.

Sopimuksen erityismääräyksen mukaan yrityksen toiseen sopimusvaltioon lähettämiin työntekijöihin ja toisen sopimusvaltion alueella tilapäisesti työskenteleviin yrittäjiin sovelletaan työkomennuksen ajan yksinomaan lähtövaltion lainsäädäntöä. Tällainen lähettämissääntö on tavanomainen kahdenvälisissä sosiaaliturvasopimuksissa, ja sen perusteella vältetään kaksinkertaiset vakuutusmaksut. Sen vuoksi sopimuksella on Suomelle kauppapoliittista merkitystä, ja sopimus vaikuttaa myös Suomen vetovoimaan yritystoiminnan sijaintipaikkana.

Sopimuksen mukaan se tulee voimaan kolmannen kuukauden alusta siitä, kun kumpikin sopimusvaltio on ilmoittanut saaneensa päätökseen valtiosääntönsä mukaiset voimaansaattamistoimet.

Hallitus esittää, että eduskunta hyväksyisi sopimuksen. Sopimuksessa on lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Sen vuoksi esitykseen sisältyy voimaansaattamislakiehdotus.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Löfström.

16.10 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Det är en jättestor och fin sak att den här överenskommelsen om social trygghet nu är här i riksdagen. Förhandlingar om den här överenskommelsen har förts med Japan på finskt initiativ under en ganska lång tid, och behovet i överenskommelsen har framförts särskilt av näringslivet för att trygga Finlands konkurrenskraft. Finland föreslog redan i december 2011 för Japan att länderna ska ingå en överenskommelse om social trygghet. Det har varit fem förhandlingsrundor, och också republikens president Sauli Niinistö har fört förhandlingar med premiärminister Shinzo Abe 2016 i Japan. Man har också träffats när Shinzo Abe besökte Helsingfors 2017. Det här undertecknades sedan 2019 när Finland och Japan firade hundra år av diplomatiska förbindelser när också hans kejserliga höghet, kronprinsen Akishino besökte Finland.

Jag har förmånen, ärade talman, att få vara ordförande för riksdagens vänskapsgrupp med Japan, och det är otroligt många riksdagsledamöter — Ari Torniainen här, som också har varit på besök i Japan — och flera delegationer från utskotten som hade tänkt besöka Japan förra året om inte pandemin hade slagit till. Japan är en oerhört viktig samarbetspartner för Finland, inte bara för näringslivet utan också kulturellt med allt det utbyte vi har samt inte minst det mänskliga utbytet som vi normalt har: 250 000 japanska turister kommer normalt till Finland varje år och många finländska turister åker till Japan varje år. Så var det före pandemin, och jag hoppas verkligen att vi med vaccinernas hjälp kan få slut på den här pandemin så att den här täta kontakten mellan våra folk kan återupptas.

Puhemies Anu Vehviläinen: Yhteenvedo.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.